

2. Венедіктова І.В. Право на безоплатну медичну допомогу / І.В. Венедіктова // Ліки України. – 2009. – № 3. – С. 102-114.
3. Зогий І.М. Міжнародно-правові стандарти медичної допомоги та законодавство України / І.М. Зогий // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – Вип. 57. – С. 261-268.
4. Сенюта І. Я. Право людини на медичну допомогу: деякі теоретико-практичні аспекти / Я. І. Сенюта // Медичне право України : правовий статус пацієнтів в Україні та його законодавче забезпечення (генезис, розвиток, проблеми і перспективи вдосконалення). Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції 17-18 квітня 2008 року, м. Львів. – С. 277-283.

Ірина Юріївна Семерня – студентка II курсу Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Марина Олександрівна Колесник** – старший
викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського
національного університету внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОСЯГАННЯ НА СТАТЕВУ НЕДОТОРКАНІСТЬ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Поряд з позитивними змінами, що відбуваються в процесі розбудови держави і демократизації суспільного життя, виникають і негативні явища, пов'язані, зокрема, з падінням моральності. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості хвилюють людство впродовж багатьох століть. Зґвалтування належить до найбільш небезпечних злочинів цієї категорії, а його небезпечність обумовлюється тяжкими наслідками, шкідливим впливом на психіку і здоров'я потерпілої особи, нерідко – розірванням шлюбу, сприянням розповсюдженню розпусти, зниженням культурного рівня суспільства. Питома вага зґвалтувань у структурі української злочинності відносно невелика, але їх загальна кількість досить значна. Проблеми кримінальної відповідальності за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, певна недосконалість законодавства, недостатня розробленість окремих теоретичних положень складає актуальність обраної теми [5, с. 1].

Досліджуючи наскрізне кримінально-правове поняття «статева недоторканість», доцільно проаналізувати зарубіжний досвід регламентації кримінальної відповідальності за відповідні злочини. Як слушно зазначає А. Хворостянкіна, «здійснення порівняльно-правових досліджень є важливим не тільки для розвитку правової науки, а й для вдосконалення процесів нормо проектування» [4, с. 29].

Кримінальне законодавство сучасних зарубіжних країн має історичну і правову специфіку, певні положення якого були враховані

українським законодавцем під час прийняття Кримінального кодексу 2001 року.

Світові тенденції розвитку кримінального законодавства про відповідальність за статеві злочини полягають як у послідовній його лібералізації (зокрема, у декриміналізації перелюбства, зваблювання, добровільного мужолозтва) та усуненні гендерної нерівності, так і у посиленні кримінально-правового захисту дітей від різних форм кримінального насильства та сексуальної експлуатації [2, с. 25-26].

У Кримінальному кодексі Федеративної Республіки Німеччини § 177 передбачена відповідальність за сексуальний примус та зґвалтування. За доктриною німецького кримінального права, зґвалтування становить різновид особливо тяжкого випадку сексуального примусу, його кваліфікований вид. Склад сексуального примусу має місце тоді, коли особа, вчиняючи його, застосовує насильство, погрожує реальною небезпекою для життя та здоров'я потерпілого або використовує беззахисне становище жертви. Зґвалтування визначається як статевий акт або подібні йому сексуальні дії, які особливо принижують потерпілого, зокрема пов'язані з проникненням у тіло. Потерпілим може бути як чоловік, так і жінка. Зґвалтування із застосуванням особливо принизливих дій законодавець відносить до особливо тяжких випадків сексуального примусу. Примус до сексуальних дій та зґвалтування зі спричиненням смерті, принаймні з легковажності, підлягає покаранню як найтяжча форма складу цих діянь. Поняття сексуальних зловживань щодо нездатних до опору осіб поширено на використання розумових чи психічних розладів або манії жертви. Передбачено посилення кримінально-правовий захист дітей від сексуальних зловживань [6, с. 233-238].

Кримінальний кодекс Республіки Польщі, прямо називаючи об'єктом цієї групи злочинів сексуальну свободу особи, не проводить відмінностей між зґвалтуванням (у традиційному розумінні) і вчиненням інших насильницьких сексуальних дій. При цьому одні й ті ж дії називаються зґвалтуванням, статевими зносінами, «сексуальними діями» [6, с. 233]. Кримінальний закон Польщі виходить з єдиного розуміння сексуального насильства поза залежністю від статевої приналежності як винної особи, так і жертви, тобто не виділяється спеціальна норма про зґвалтування, а всі прояви кримінально-значимого сексуального насильства зведені у єдину норму [1, с. 122-125].

Сексуальні злочини у КК Іспанії об'єднані в розділі «Злочини проти статевої свободи». Термінологічно сексуальні злочини позначаються як «сексуальна агресія», «сексуальні зловживання» та «переслідування сексуального характеру». Термін «зґвалтування» іспанський кодекс не використовує, так само не розмежовує суб'єктів цього злочину за статевою ознакою [6, с. 236].

Кримінальний кодекс Австрії містить розділ, присвячений злочинам проти моральності (§ 201-221). До них закон відносить зґвалтування,

сексуальний примус, статеві відносини з використанням безпорадності жертви, тяжкі сексуальні дії щодо малолітніх, розпусні дії щодо малолітніх, розпусні дії з неповнолітніми. Згвалтування КК Австрії тлумачить так: «...примушує особу до виконання чи допущення статевого співжиття чи сексуальної дії, рівносильної статовому співжиттю, застосовуючи тяжке насильство, спрямоване проти даної особи, або погрозу застосування тяжкої наявної небезпеки для його життя чи здоров'я...» [6, 236].

У країнах, кримінальне законодавство яких ґрунтується на нормах шаріату, сувора відповідальність зберігається за перелюбство (позашлюбні статеві зносини), котре розглядається як небезпечне посягання на продовження роду, засади моралі та інтереси сім'ї. Так, у Лівії за цей злочин відповідно до вимог Корану встановлене тілесне покарання, однак забивання камінням на смерть (раджм), як вимагає Сунна пророка Мухамеда, не передбачено. Взагалі питання про правомірність раджму мусульманськими юристами розглядається не однакостановно [3, с. 202-203]. На сьогодні порушення подружньої вірності визнається злочином і в деяких інших країнах (Венесуела, Індія, Мексика, Сан-Марино, Філіппіни), а також у 23 штатах США [2, с. 22-23].

Проаналізувавши чинне законодавство деяких зарубіжних країн, слід зазначити, що під злочинами проти статевої свободи та статевої недоторканості особи слід розуміти умисні дії суб'єкта проти охоронюваної кримінальним законом статевої свободи чи статевої недоторканості його реального чи передбачуваного партнера, що порушують встановлений в суспільстві уклад статевої відносин і основні принципи моральності.

Кримінальне законодавство зарубіжних країн у цілому сприйняло рекомендації міжнародно-правових документів, які діють у сфері забезпечення недоторканості особи від статевої посягань. Україні варто дослідити зарубіжний досвід кваліфікації статевої злочинів, що дозволить виявити деякі прогалини в чинному законодавстві та, можливо, посилити кримінальну відповідальність за їх вчинення.

Література

1. Губанова О.М. Особистість гвалтівника : щодо статі злочинця / О.М. Губанова // Право України. – 2007. – № 6. – С. 122-125.
2. Дудоров О.О. Кримінально-правова характеристика злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи : [наук.-практ. пос.] / О.О. Дудоров, МВС України, Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дидоренка. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дидоренка, 2011. – 352 с.
3. Есаков Г.А. Уголовное право зарубежных стран / Г.А. Есаков, Н.Е. Крылова, А.В. Серебренникова. – М. : Проспект, 2008. – 336 с.
4. Хворостянкіна А. Дефініції в законодавчих текстах : питання теорії / А. Хворостянкіна // Право України. – 2005. – № 11. – С. 26-29.

5. Холод О.П. Поняття,спільні ознаки та класифікація злочинів проти статевій свободі і статевій недоторканості особи / О.П. Холод // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія Юридична. – 2009. – № 3. – С. 1-9.
6. Цэнгэл С.Д. Уголовно-правовая защита половой неприкосновенности и половой свободы личности в условиях глобализации / С.Д. Цэнгэл // Научные основы и вопросы глобализации : материалы V Российского конгресса уголовного права (27-28 мая 2010 года). – М. : Проспект, 2010. – С. 233-238.

Анна Миколаївна Сімашова – студентка III курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Людмила Михайлівна Соловйова – старший викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОЦЕС ДОКАЗУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

Зростання економічної злочинності в Україні, а також у розвинутих країнах світу, характеризується як формуванням кримінальної форми бізнесу, так і криміналізацією системи господарювання. На нашу думку, це явище містить велику загрозу для економіки. Українські вчені розглядають економічні злочини як такі, що спрямовані: по-перше, на порушення відносин власності та порядку господарської діяльності, по-друге, – як такі, що вчиняються у сфері виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ і послуг кримінальними методами, по-третє, – як такі, що вчиняються особами в процесі їх професійної діяльності чи у зв'язку з цією діяльністю, по-четверте, – як такі, що передбачені відповідними нормами Кримінального кодексу держави [1].

Специфіка розслідування економічного злочину полягає в тому, що він являє собою складну систему дій групи осіб, в яких містяться ознаки об'єктивної сторони кількох злочинів, поєднаних єдиним задумом (метою). Тому під час розслідування кримінальних справ про економічні злочини слід зважати на те, що одночасному доказуванню підлягають обставини стосовно вчинення не одного злочину, а одразу їх сукупності (комплексу). Причому в такому комплексі виділяють основні та підпорядковані злочини. Останні частіше становлять спосіб, умову вчинення основного злочину. Злочини, що утворюють комплекс, перебувають у нерозривному зв'язку між собою. Вони спрямовані на досягнення спільного результату, тобто об'єднані єдиною метою. Отже, специфіка події економічного злочину полягає в необхідності